

dCIDOB 89. **OMC, èxit o fracàs.**

Cronologia: Del GATT a l'OMC

CRONOLOGIA: del GATT a l'OMC ▶

1944 ▶

Finalitzada la Segona Guerra Mundial es produeix una planificació de l'ordre econòmic internacional sense precedents. Les principals potències mundials, preocupades per la reconstrucció i recuperació econòmica, es reuneixen a Bretton Woods per establir l'ordre econòmic internacional de la postguerra, fonamentat en la cooperació multilateral. Creen el Fons Monetari Internacional (FMI), per assegurar l'estabilitat monetària amb un sistema de tipus de canvi fix en relació a l'or i al dòlar, i el Banc Internacional de Reconstrucció i Foment (BIRD, posteriorment anomenat Banc Mundial), per finançar la reconstrucció d'Europa i el Japó.

1945 ▶

A San Francisco es crea una nova estructura política: l'Organització de les Nacions Unides (ONU).

1946-1947 ▶

En aquest context, i amb les mateixes inquietuds, el recent creat Consell Econòmic i Social de les Nacions Unides (ECOSOC) convoca una conferència per abordar la possibilitat de crear una Organització Internacional de Comerç (OIC) i així completar el disseny del nou ordre econòmic. S'estableix un Comitè Preparatori encarregat de redactar la Carta de l'OIC.

1947 ▶

A més de la seva tasca oficial, els membres del Comitè Preparatori negocien entre si reduccions aranzelàries que consideren urgents i accepten algunes de les normes comercials integrades en el projecte de Carta de l'OIC. Ambdues iniciatives es coneixen amb el nom d'Acord General sobre Aranzels Duaners i Comerç (GATT, en les sigles en anglès). L'objectiu és integrar aquest Acord a la futura Carta de l'OIC. D'aquestes primeres negociacions s'aconsegueixen 45.000 concessions aranzelàries que afecten uns 10.000 milions de dòlars del comerç internacional (aproximadament una cinquena part del comerç mundial de mercaderies).

30 d'octubre, 23 països, convidats pels Estats Units (12 economies desenvolupades i 11 en desenvolupament), signen el GATT com a mesura provisional al Palau de les Nacions de Ginebra (Suïssa).

1947-1948 ▶

Conferència de l'Havana ▶

El novembre de 1947, 56 països es reuneixen a l'Havana (Cuba) per debatre i aprovar la Carta de l'OIC (coneguda com a Carta de l'Havana) i així donar forma a la nova institució internacional que, en el marc de l'ONU, complementarà les tasques de l'FMI i del Banc Mundial en l'àmbit comercial. Amb l'OIC es vol estabilitzar els preus de les matèries primeres, establir previsions per fer front a les dificultats de la balança de pagaments, atorgar un tractament més favorable als països menys desenvolupats i establir una vinculació entre els estàndards laborals i el comerç, encara que de forma genèrica. Totes aquestes qüestions són debatudes i evidencien discrepàncies entre els països. El març de 1948, després d'unes negociacions llargues i difícils, 53 països signen l'Acta Final que ha de legalitzar el text de la Carta de l'Havana. Finalment, però, els governs no es comprometen a ratificar-la i l'OIC no es pot constituir. Per tant, el GATT –un acord que compta amb 38 articles– queda com a únic instrument internacional amb competències per regular el desenvolupament del comerç internacional.

Objectius i principis del GATT

- ▶ Garantir un entorn comercial internacional lliure, estable i previsible per tal de contribuir al creixement i al desenvolupament econòmics, com també al benestar de tots els pobles.
- ▶ Establir un comerç sense discriminació a través de la "clàusula de nació més afavorida".
- ▶ Constituir una base estable per al comerç, la promoció de la competència lleial i la prohibició de les restriccions quantitatives a la importació.

EL GATT ▶

1948 ▶

Primera Ronda del GATT a Ginebra ▶

Quan la Carta de l'Havana encara s'està negociant, l'1 de gener entra en vigor l'Acord General (GATT). Els 23 membres fundadors i, per tant, parts contractants, són: Regne Unit, França, Bèlgica, Països Baixos, Noruega, Austràlia, Birmània, Brasil, Canadà, Ceilan, Cuba, Txecoslovàquia, Xile, Xina, Estats Units, Índia, Líban, Luxemburg, Nova Zelanda, Pakistan, Rodèsia del Sud, Síria i Sud-àfrica. Entre febrer i març es porta a terme el primer període de sessions del GATT a l'Havana (Cuba). La secretaria del GATT es trasllada a Ginebra on continuen les negociacions.

Des d'un punt de vista institucional, el GATT té una carència bàsica, ja que no és una organització, tot i que facultats als seus membres a actuar conjuntament i prendre decisions en matèria comercial.

1949 ▶

Segona Ronda a Annecy (França) ▶

Les parts contractants (països membres) del GATT s'intercanvien unes 5.000 concessions aranzelàries. 10 països més s'adhereixen a l'Acord General.

1950-1951 ▶

Tercera Ronda a Torquay (Regne Unit) ▶

Les parts contractants intercanvien 8.700 concessions aranzelàries que generen reduccions de prop del 25% en relació al nivell de 1948. Adhesió de quatre països més.

En el cinquè període de sessions Estats Units comunica que no tornarà a sotmetre al Congrés nord-americà la Carta de l'OIC. El Congrés no estava disposat a cedir moltes competències en matèria de comerç internacional a l'OIC. Amb aquest gest queda clar que de moment l'OIC no podrà ser una realitat.

1956 ▶

Quarta Ronda a Ginebra (Suïssa) ▶

S'aconsegueixen reduccions aranzelàries d'un comerç de 2.500 milions de dòlars.

1960 ▶

Ronda Dillon (1960-1962) a Ginebra/ Cinquena Ronda ▶

Es denomina així en homenatge al subsecretari d'Estat nord-americà, Douglas Dillon, que és qui proposa les negociacions. Es desenvolupa en dues fases: una primera centrada en les negociacions dels estats de la CEE per elaborar un sol llistat de concessions per part de la Comunitat (sobre la base d'un Aranzel Exterior Comú) i una segona dedicada a una nova sèrie general de negociacions aranzelàries. S'acorden 4.400 concessions aranzelàries que representen intercanvis comercials per un valor de 4.900 milions de dòlars.

1961 ▶

Acord a curt termini relatiu als articles tèxtils de cotó ▶

Representa una excepció a les disposicions de l'Acord General i permet la negociació de restriccions de contingentació per a les

exportacions dels països productors de cotó. El 1962 el "curt termini" passa a ser "llarg termini". Vigent fins l'Acord Multifibres de 1974

1964 ▶

Ronda Kennedy (1964-1967) a Ginebra / Sisena Ronda ▶

S'inaugura formalment el maig de 1964, amb una reunió a nivell ministerial, i conclou el juny de 1967, quan 54 països, que sumats realitzen el 75% del comerç mundial, firmen l'Acta Final de la ronda. A les negociacions s'adopta un nou mètode per a la reducció dels aranzels aplicables als productes industrials. Si abans es negociava producte per producte, ara el mètode és general o lineal. En nombroses esferes s'arriba a l'objectiu previst d'aconseguir reduccions aranzelàries del 50%. I respecte a les concessions que s'aconsegueixen, aquestes representen intercanvis comercials d'un valor aproximat de 40.000 milions de dòlars. D'altra banda, es conclouen acords separats sobre cereals i productes químics, com també es negocien mesures *antidumping*, les quals estableixen normes per a les reglamentacions nacionals que evitin exportacions de béns a preus injustos.

1965 ▶

Un nou capítol sobre Comerç i Desenvolupament ▶

A l'inici de la dècada dels seixanta, s'adhereixen a l'Acord General nombrosos països en desenvolupament que havien aconseguit la seva independència. Així, les parts contractants decideixen adoptar un capítol especial sobre comerç i desenvolupament que té com a objectiu que els països desenvolupats concedeixin prioritat a la reducció d'obstacles al comerç dels productes dels països en desenvolupament. Es crea el Comitè de Comerç i Desenvolupament encarregat de la supervisió de les noves disposicions de l'Acord General. En aquest sentit, el 1964 ja s'havia creat el Centre de Comerç Internacional (CCI) per tal d'ajudar als països en desenvolupament a promoure els seus intercanvis comercials i a identificar mercats potencials. Des del 1968, el CCI és administrat conjuntament pel GATT (posteriorment l'OMC) i la Conferència de les Nacions Unides sobre Comerç i Desenvolupament (UNCTAD).

1973 ▶

Ronda de Tòquio (1973-1979) / Setena Ronda

S'inicia formalment el setembre de 1973 a la ciutat japonesa de Tòquio, tot i que es negocia a Ginebra. 99 països tracten mesures tant aranzelàries com no aranzelàries. A les negociacions, les parts contractants aconsegueixen intercanviar reduccions i consolidacions aranzelàries que representen intercanvis comercials d'un valor de 300.000 milions de dòlars. Així, l'aranzel mitjà ponderat aplicable als productes manufacturats en els nous principals mercats industrials del món disminueix del 7% al 4,7%. S'estableixen acords sobre els temes següents: subvencions i mesures compensatòries; obstacles tècnics al comerç; procediments per al tràmit de llicències d'importació; compres del sector públic; valoració en duana; un Codi *Antidumping* Revisat; comerç de la carn de boví; comerç de productes lactis; i comerç d'aeronaus civils.

CRONOLOGIA: DEL GATT A L'OMC

El primer resultat d'aquesta ronda és la reducció, per part dels països industrialitzats, dels drets d'importació i d'altres obstacles al comerç dels productes tropicals exportats pels països en desenvolupament.

Acord Multifibres (AMF) ▶

Relatiu al comerç internacional dels tèxtils, entra en vigor el gener de 1974 i substitueix l'acord existent fins llavors sobre els tèxtils de cotó vigent des del 1961. Té com a objectiu promoure l'expansió i liberalització progressives del comerç de productes tèxtils, i evitar així la desorganització de mercats i branques particulars de producció. L'AMF es prorroga el 1978, 1982, 1986, 1991 i 1992 i ha acabat sobrevivint al GATT en el si de l'OMC, fins al 2005 quan es preveu que s'integri el tèxtil i la confecció a les normes del GATT/OMC.

1986 ▶

Ronda Uruguai (1986-1994) / Vuitena Ronda ▶

El 20 de setembre de 1986, a Punta de l'Est (Uruguai), s'inicia la ronda del GATT més llarga, ja que dels quatre anys de negociacions previstos s'arriba a gairebé set anys i mig, i amb el programa negociat més ambiciós. Hi participen 123 estats. La Declaració dels ministres de Comerç es divideix en dues seccions: una dedicada a les negociacions del comerç de mercaderies i l'altra al comerç de serveis. En la primera es destaquen els temes següents: mesures aranzelàries i no aranzelàries; recursos naturals (pesca, productes forestals, metalls i minerals); tèxtil i vestit; agricultura; productes tropicals; examen dels articles de l'Acord; revisió dels codis de la Ronda de Tòquio; mesures de salvaguarda; subvencions i mesures compensatòries; propietat intel·lectual; mesures d'inversió que afecten el comerç; solucions de diferències i funcionament del GATT. Respecte a la secció dedicada al comerç de serveis, la Declaració pretén la creació d'un marc multilateral de principis i normes per a aquest tipus de comerç.

Una de les qüestions més conflictives és la de l'agricultura. Precisament el 1990 les negociacions s'aturen pel desacord entre Estats Units i Europa sobre l'accés al mercat agropecuari. El posterior desblocatge de les mateixes es produeix en dues reunions; una el 1992 entre Estats Units i la UE, i l'altra el 1993 entre Estats Units, la UE, Japó i Canadà. Sobre aquest tema destaca la pressió exercida per l'anomenat Grup de Cairns (Argentina, Austràlia, Brasil, Canadà, Xile, Colòmbia, Filipines, Hongria, Indonèsia, Tailàndia, Malàisia, Nova Zelanda i Uruguai), que reuneix els principals exportadors agrícoles i reclama la llibertat d'accés als mercats, davant la postura dels agricultors dels països industrialitzats que mantenen que el GATT els destruirà si se'ls retiren els subsidis.

1994 ▶

Acta Final de la Ronda Uruguai a Marràqueix (Marroc) ▶

El 15 d'abril, els ministres de comerç de 123 països del GATT firmen l'Acta Final de la Ronda Uruguai.

Entre els resultats principals assolits, es destaquen els següents:

- a) Reduccions aranzelàries d'un 40% de mitjana per als productes industrials.
- b) Un increment mitjà del 21% al 73% de consolidacions aranzelàries per als països en desenvolupament, del 78% al 99% per als països desenvolupats i del 73% al 98% per a les economies en transició.
- c) Un programa general de reformes agrícoles, que inclou compromisos de liberalització en matèria d'aranzels, ajuda interna i subvencions a l'exportació, com també la substitució de totes les restriccions quantitatives i altres mesures no aranzelàries per aranzels.
- d) La supressió gradual de les restriccions a l'exportació i la millora de l'accés als mercats per als tèxtils i les peces de vestir.
- e) Acords reforçats en matèria de salvaguardes, obstacles tècnics, valoració en duana, llicències d'importació, comerç d'Estat, subvencions i drets *antidumping* i compensatoris.
- f) La firma de nous acords en àmbits com el comerç de serveis, els drets de propietat intel·lectual, les mesures sanitàries i fitosanitàries, com també les mesures en matèria d'inversions relacionades amb el comerç.

La transformació del sistema provisional multilateral de comerç que havia existit en el marc del GATT en un sistema permanent dotat d'un mecanisme jurídic reforçat per a la resolució de les diferències comercials en l'àmbit multilateral. És a dir, s'estableixen les bases per a la creació de l'Organització Mundial del Comerç (OMC), com a successora del GATT.

Ronda	Any	Nombre de països participants	% del comerç mundial dels països membres	Reducció mitjana dels aranzels	Aranzel resultant com a % del de 1930	Àmbits i temes inclosos	Àmbits i temes exclosos
Primera (Ginebra)	1947	23	57%	21,1%	52,7	Aranzels	Agricultura
Segona (Annecy)	1949	33	--	1,9%	51,7	Aranzels	Agricultura
Tercera (Torquay)	1951	34	67% (1953)	3,0%	50,1	Aranzels	Agricultura
Quarta (Ginebra)	1956	22	--	3,5%	48,9	Aranzels	Agricultura
Cinquena Ronda Dillon	1960-1962	45	--	2,4%	47,7	Aranzels	Agricultura
Sisena Ronda Kennedy	1964-1967	48	73% (1963)	36,0%	30,5	Aranzels i mesures antidumping	Agricultura i Tèxtil
Setena Ronda Tòquio	1973-1979	99	85% (1973)	29,6%	21,2	Aranzels i mesures no aranzelàries i acords relatius al marc jurídic	Agricultura i Tèxtil
Vuitena Ronda Uruguai	1986-1994	124	89% (1973)	38,0%	13,1	Aranzels, mesures no aranzelàries, normes, serveis, propietat intel·lectual, solució de diferències, creació de l'OMC, etc.	

▸ Zabalo, P. "La Organización Mundial del Comercio, paradigma de la globalización neoliberal". Hegoa. *Working Papers*, 28, (2000). P. 11.

▸ http://www.wto.org/spanish/thewto_s/whatis_s/tif_s/fact4_s.htm

L'OMC ▶

1995 ▶

Creació de l'OMC ▶

L'1 de gener de 1995 es crea oficialment l'Organització Mundial del Comerç (OMC), gairebé cinquanta anys després de la Conferència de l'Havana, la qual havia d'establir l'Organització Internacional del Comerç (OIC). Aquesta organització compta amb un element diferenciador molt important respecte al GATT, i és la capacitat coercitiva del seu Òrgan de Solució de Diferències.

S'intenta arribar a un Acord Multilateral d'Inversió (AMI) però les negociacions fracassen per la pressió de les delegacions dels països en vies de desenvolupament.

El 31 de maig el Consell General de l'OMC decideix establir la seu a Ginebra.

El 28 de juliol s'arriba a un acord sobre els serveis financers.

1996 ▶

I Conferència Ministerial de Singapur (9-13 de desembre) ▶

A més d'avaluar el camí recorregut per l'OMC des del seu naixement, s'estableixen grups de treball per tal d'avaluar els nous temes següents:

- Comerç i inversió (garanties a les inversions estrangeres).
- Comerç i competència (lliure competència i transparència dels mercats).
- Transparència en les contractacions públiques.
- Facilitació del comerç.

S'aconsegueix assolir l'Acord sobre Tecnologies de la Informació (ATI) per tal de liberalitzar centenars de productes de tecnologia informàtica. El març de 1997, 43 països, els quals representen més del 90% del comerç de tecnologia firmen l'ITA per eliminar els aranzels duaners per a l'any 2000.

1998 ▶

II Conferència Ministerial de Ginebra, Suïssa (18-20 de maig) ▶

Celebració dels 50 anys del GATT. Tot i tenir un caràcter transitori, aquesta trobada reafirma els compromisos de Singapur, reitera la voluntat de seguir liberalitzant progressivament el comerç de béns i serveis, i constata la necessitat de mantenir una política informativa amb l'anomenada "societat civil" per tal de promoure la major transparència possible.

Paral·lelament a la celebració de la conferència, es distribueix una declaració, signada per 60 ONG d'arreu del món, en la qual es reclama la fi de les negociacions sobre l'Acord Multilateral d'Inversions (AMI) en el si de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE) i es rebutja que en el marc de l'OMC s'arribi a un acord similar. A l'AMI se li retreu que concediria nous drets i sense precedents a les empreses transnacionals que anul·larien l'autoritat dels estats per establir obligacions o regulacions a les mateixes.

1999 ▶

III Conferència Ministerial de Seattle, EUA (30 novembre-3 de desembre) ▶

En un principi, els 135 països membres aspiren a engegar una nova ronda de negociacions, l'anomenada Ronda del Mil·lenni, l'objectiu de la qual seria renovar el procés de liberalització multilateral del comerç mundial, que hauria de concloure en un període màxim de tres anys. Principalment es volen tractar els temes següents: agricultura, serveis, aplicació dels acords vigents i treballs futurs ja previstos a la Ronda Uruguai. La nit del 3 de desembre, però, la conferència se suspèn sense assolir cap acord sobre la nova ronda. Les raons d'aquest fracàs es poden resumir, entre d'altres, en els punts següents: disparitat de voluntats entre els membres de l'OMC; complexitat d'alguns punts analitzats (agricultura, accés al mercat, aplicació i normes, nous temes de Singapur, etc.); deficiències en l'organització de la conferència, abans i durant la celebració d'aquesta, i la pressió important de les mobilitzacions socials.

2001 ▶

IV Conferència Ministerial de Doha, Qatar (9-13 de novembre) ▶ És finalment a Doha on els ministres de Comerç dels 142 països membres acorden iniciar la nova sèrie de converses, centrada sobretot a reduir substancialment els subsidis agrícoles, els aranzels industrials i altres barreres comercials. En aquesta ocasió, s'aconsegueix arribar a compromisos concrets i s'acorden tres documents: la Declaració Ministerial, que estableix el calendari de les negociacions de la Ronda del Mil·lenni; la decisió sobre qüestions i preocupacions relatives a l'aplicació, que fa referència als problemes que tenen els països en desenvolupament per aplicar els acords de l'OMC; i la Declaració sobre l'Acord sobre aspectes dels Drets de la Propietat Intel·lectual relacionats amb el Comerç (ADPIC) i la salut pública, que permet la producció de fàrmacs genèrics a baix preu per part dels països amb menys recursos per poder afrontar les crisis sanitàries (com la pandèmia de la Sida). Se la coneix també com la "Ronda del desenvolupament". L'ambiciós Programa de Treball aprovat es vol concloure com a molt tard el gener de 2005.

2003 ▶

V Conferència Ministerial de Cancún (10-14 de setembre) ▶ Aquest nou intent d'arribar a acords en les negociacions sobre la liberalització comercial fracassa per la profunda discrepància

sobre els afers agrícoles i els "temes de Singapur" entre els països desenvolupats i diversos grups de països en desenvolupament, com també l'anomenat Grup 22 (G-22). A l'hora d'abordar la liberalització agrícola es produeix l'enfrontament entre els diferents blocs. D'una banda, els EUA i la UE ofereixen eliminar els subsidis a l'exportació només per un llistat de productes a negociar, mentre que el G-22, encapçalat per Brasil, Índia, Xina i Sud-àfrica, n'exigeix l'eliminació total. Per aquests països, el text que es proposa a la conferència demostra que els objectius de desenvolupament de Doha són pura retòrica. Precisament es constata que una sèrie de dates límits de la Ronda de Doha encara no s'han acomplert.

21 de desembre ▶ Reunió a Ginebra. Fracassa l'intent de restablir les negociacions de Cancún. L'apropament de posicions entre els països en desenvolupament i els EUA i la UE no és possible. El G-22 es dissolt.

Directors Generals del GATT i l'OMC

Sir Eric Wyndham White (Regne Unit) 1948-68

Olivier Long (Suïssa) 1968-1980

Arthur Dunkel (Suïssa) 1980-1993

Peter Sutherland (Irlanda) GATT 1993-1994; OMC 1995

Renato Ruggiero (Itàlia) 1995-1999

Mike Moore (Nova Zelanda) 1999-2002

Supachai Panitchpakdi (Tailàndia) 2002-

▶ Supachai Panitchpakdi, Director General de l'OMC des del 2002

Fonts ▶

Zabalo, P. "La Organización Mundial del Comercio, paradigma de la globalización neoliberal".

Hegoa. Working Papers. No. 28, 2000. P. 11.

http://www.wto.org/spanish/thewto_s/whatis_s/tif_s/fact4_s.htm

<http://www.wto.org>

CONGDE "El Comercio, ¿una herramienta para la reducción de la pobreza? Informe de la CONGDE, (abril de 2002).

Observatori del Deute en la Globalització; *Boletín económico de ICE; El País; La Vanguardia; EFE*